

פ ר ו ט ו ק ו ל . 44/44

1194

מיטיבת ועדת הכספים שהתקיימה ביום ד', כ"ב בטבת תשי"ז (26.12.56) בטעה 8.40

ט.ו.ב.

הנוכחים

- חברי הוועדה:
- י. גורי - היו"ר
 - א. אלמן
 - ח. אריאב
 - י. בדר
 - ש. דיין
 - א. הרצפלד
 - ז. חוזהיב
 - י. חפיר
 - י. פורדר
 - ז. צור
 - ח. רובין

ש. בוק - מזכיר הוועדה

מוזמנים:

- ד. הרוביץ - מגיד בנק ישראל
- מר בר-יוסף - מטעם " "

מר סורוקר - מטעם אנף התקציבים באוצר

מר הניג - היועץ המשפטי לאוצר

ד"ר קיטרון - מטעם משרד המשפטים.

ס ד ר - ה י ו ם

- א. המסך הדיון בחוק הריבית;
- ב. חוק לקיום תקפן של תקנות ההגנה (כספיר) תשי"ז 1956;
- ג. אישור העברה מטעין לסעיף בתקציב הפיתוח של משרד החקלאות.

א. המסך הדיון בחוק הריבית

היו"ר י. גורי:

מאחר שהודיעו לי כי מנהל משרד האוצר מבקש לערער בפני הוועדה על ההחלטה שנחקלה ביחס לסעיף 3 וכן יר ערעור על כך מצד שר המשפטים, אני מציע כי נפתח על סעיף 4 בדלוננו. ההחלטה לגבי סעיף 4 תהיה תלויה בהחלטה שנקבל לגבי סעיף 3 לאחר שנשמע את ערעור הממשלה בענין זה.

סעיף 5

היו"ר י. גורי:

עלי להעיר כי גם מר ברט עורר נקודה שאליה
מתייחס סעיף זה. אם קבל אדם מלווה לעשר שנים
והוא התחייב לשלם עבורו ריבית בטעור 11% (אם הריבית החוקית תיקבע
כ-10%) יוצא כי אם יחבצ את המלווה לדין יצטרך זה להחזיר לו פי חמט
מן הקרן.

ד"ר קיטרון:

קודם כל צריכה הוועדה לקבוע באופן עקרוני אם
יש לתח פרט ללווה התובע את המלווה למשפט, או לא.

היו"ר י. גורי:

הועלו נימוקים להאעה זו, כאילו יש צורך ליצור
כח מטיכה בשביל הלווה, כי אחרת לא יובאו מקרי
של הפקעת שער הריבית למשפט. אנישולל גישה זו, כי לדעתי מחנכים בדרך
זו את הצבור לחומר הגינות.

ד. הורוביץ:

יווצר מצב מגוחך ביותר, אם בעקבות ההאעה שנתקבלה
על ידי הוועדה ישלמו פרט ומאיןך יכלאו בבית
הסוהר, אותו אדם על פי אותו חוק בעד אותו מעשה.

י. בדר:

אני מתנגד לתשלום פרט בכלל. למעשה אין צורך בחוק
זה כדי לפסור את הלווה מחובת הלוח הריבית מופרזת,
באשר נקבע בחוק הכללי שחונה אשר תנציו הם בניגוד לחוק, בטל ומבוטל
מעצמו. יש צורך לקבוע בחוק זה רק את האפשרות הניתנת לגיית המשפט לבדוק
את החשבון מראשית עריכת העיסקה, כי יתכן שכדי לעקובף את האיטור עלפי
החוק יידרש הלווה לחתום על איזהפתק שאין לו כל תביעות או שהוא קיבל
תנאים נחרים מגלה שניחנו לו למעשה, ואם ישנו כתב כזה אין לבית המשפט
חמכות להתערב כיום בבדיקת המעשה שקרה לכתיבת אותה קבלה או פתקה.
על ידי כך תהיהאפשרות ללווה לדרוש חזרה כל מהאטוולה על ידו כריבית מפרזת.
תפקידו של סעיף 5 להבטיח את החזרת הכסף שסולם כריבית מופרזת, אפילו
אם הלווה נחץ למלווה פתק בו הוא מתחייב שלא תהינה לו כל טענות ותביעות.
ללא סעיףמפורש בעניין זה, יצטרך בית המשפט לקבל התחייבות כזאת כסופית
ומחייבת.

ד"ר קיטרון:

בקטתי אל חברי הוועדה היי, כי ל יתעכבו על
ניסוח המעייפות השונים לפרטיהם, כי מ יקבלו
החלטה עקרונית בכמה וכמה שאלות יסודיות השנויות במחלוקת; תפקיד היועץ
המשפטי יהיה להביא אחרי כן לכני הוועדה הצעת ניסוח חדשה למי ההחלטות
העקרוניות שתתקבלנה. השאלות העיקריות הן: א. האם מבחינה פלילית יש לראות
דרישה ריבית מופרזת כעבירה; ב. האם התוצאה האזרחית של תביעה כזאת תהיה
שהלווה יקבל פרט, או שהוא רק ישוחרר מאותו סכום שלהריבית שעובר את
המוחר על פי החוק, או שהואינה מפטור למסלוח ריבית כלשהי (גם כן מעין
פרט).

א. הרצפלד:

אינני מבין מה יש להתווכח כאן; אם הממשלה הביאה
את הצעת החוק בצורה זו, מובן מאליה שהכוונה היא
לקבוע כי דרישה ריבית מופרזת היאעבירה פלילית. אני מתהיל גם כן לפקפק
למרות ההחלטה שנתקבלה אחרול, אם יש להגדיר גם את מעשה הלווה בנידון זה
כעבירה.

ח. רובין:

אני מבקט זכות להסתייג להחלטה שנתקבלה בקטר לסעיף
3, הקובעת כי האיטור חל גם על הלווה. עם זאת
חוטבני כי הלווה צריך להנות רק מפטור מחטלוח ריבית ולא כל הנאה נוספת.

ז. צור:

אני מתנגד להטיל עונש על הלווה אך גם איני בעד מתן פרט לו; די בכך את לא יצטרך לשלם את הרביית (כלומר גם לא את הלק שבתחום החוק). לא יתכן שהמלווה בריבית מופרזת יחכן על ידי כך רק את החלק העודף שמחוץ למטרת החוק. כן אני מציע להטיל עליו עונש פלילי.

י. בדר:

הצעתי היא להטיל עונש מסויים - קל באופן יחסי - על מי שדרש ריבית מופרזת וכן על מי שהציע לשלם ריבית מופרזת; לפעמים המציע הוא הלווה עצמו, או המלווה, או גם יתכן והוא מתווך או ידיד של הלווה. מאידך אני מציע להטיל עונש כבד הרבה יותר עלמי שמקבל את הריבית המופרזת. העונש צריך להיקבע כאן במפורש, ואין להסתפק בהפניה לפקודה בענין הטקסט. שערות וטפטרות.

ט. דיין:

אני מפקפק בכלל בתועלת שבחוק זה. הכוונה הרצויה שביטודו היא, שלא ישכו נשך אולם התוצאה מקבלת חוק זה בצורה שהובא בפנינו תהיה עקיפת החוק ורמאות. טובת המסק היא שתהיה ריבית נורמלית. המסק אינו יכול להתקיים היום בלי אשראי, ולכן הוא מטלם ריבית גבוהה; את לא יקבל אשראי לא יוכל לשלם חובות ופרוש הדבר פשיטת רגל. את יתקבל חוק כזה, הוא לא יוכל לקבל אשראי. לכן טובת המסק במצבו הנוכחי דורשת אי-קבלתו של חוק זה. מטקים רבים עלולים ליהרס את יחדל האשראי.

חוטבני כי אין טעם לשחרר את הלווה מכל אחריות, כי הלא המצב הוא שהמלווה המעוניין בקבלת ההלוואה, וכדי להשיגה מפתח הוא את המלווה על ידי הצעת ריבית גבוהה במידה שתהיה מושכת והוא יוכל לקבל את האשראי. חוטבני כי להיות מפתח היא עבירה קטנה לא פחות מזו של המתפתה.

לדעתי אין כל הגיון לקבוע אותו עונש למי שקובר את האחריות המותר במעט ולמי שקובר אותו בהרבה. יש הבדל בין מי שתובע 15% ובין מי שתובע 50%. אולם האשראי לא יעמד בדרישותיו של החוק הזה, וייעשו כל מידי טידורים כדי לקפפו. התוצאה של קבלת החוק תהיה העלמה, אי-צדק ועקיפת חוקים.

י. פורדר:

איני יודע אם זוהי דרך נכונה בשעת קריאה שניה, אך מכיון שעוררר את השאלה אני מוכן לסקול שוב את התועלת שבחוק מעיקרו. אמתי גם בכנסת כי אינני אוהב של חוק זה, באשר גורם הריבית הוא גורם עדין במשק שקטה מד להסדירו על ידי חוקים. הדרך להורדת ערך הריבית צריכה להיות פתיחת מקורות כספיים נוספים.

ד. הורוביץ:

או צמצום הביקוש לאשראי.

י. פורדר:

זה בלתי מציאותי.

החכמה להצעת חוק זו נגד הכוח הכלכלית, מטום שאיני רואה כיצד בתנאים שלנו יש אפשרות להקטין את הלחץ העצום על חוק האשראי, ביחוד מצד החקלאות. כן איני רואה אפשרות להגדיל בהרבה את האשראי. מטום כך אמתי כי אני מוכן לעשרת נסיון על ידי הטעלת חוק כזה למשך תקופה מסוימת, אך את זו הגישה היסודית, אני מציע שלא להגזיח בהטלת עונשי מאסר.

אני מוכן להצעה שהמלווה יצטרך לשלם קנס לממשלה, אולם אין לקבל את ההצעה שהלווה יפנה לבית המשפט כדי לקבלכסף במקום לשלם ריבית שהתחייב עליה.

לאחר שכולם חייבו את החוק בכנסת, חוטבני כי יהיה זה מגוחך לפזול אותו עכשיו. אני מצו לעומת זאת שהיושב-ראש, בהביאו את חוק לכנסת, יאמר כי כוונת הוועדה היא שהחוק יהיה זמני.

ד. הרוביץ:
אני מחכים בהחלט למסקנותיו ש.מר פורדר, אך ראיתי להוטף עוד כמה פרטים. גורם הריבית פועל בארץ במובן שונה מזה שחושבים עליו בדרך כלל.

יחידה מספחתית אחת בהתיישבות החקלאית עולה היום 25 אלף לירות. נניח כי השקעותיה שלהסוכנות ניתנות בריבית של 5%, הרי זה מסתכם ב-1250 לירות הריבית לשנה. זאת אומרת כי מיום עבודה צריך העובד החקלאי לסלק 4 לירות רק על חשבון הריבית. לכן ספק גדול אם אפשר לעשות בארץ התיישבות המבוטטת במאה אחוזים רק על אשראי, ואם היא אינה אריכה להיעשות במחציתה למחות על יסוד הטקקה לאומית, או כהלוחה ל-40-50 שנה בריבית של ארבע או שנים. על גבי יסודות של ההתיישבות, הבנויה כולה ללא הון עצמי, אין חוק זה מסתמך.

אם ניקח לדוגמא משק ותיק ממוצע, אפשר לומר כי יש לו חובות בסך מליון לירות. אפשר לומר כי 80% מן החובות הללו הם בריבית ממוצעת של 10% ואילו חנוכה הוא בממוצע בריבית של 20%. כלומר עליו לשלם מדי שנה 80 אלף לירות ריבית עבור החלק הראשון ו-30-40 עבור החלק השני. ההבדל היה בין 100 ל-110 אלף לירות. זה אינו קובע את גורל המשק, כי מיגו אינו מאמער לו לשלם אמילו אהם 80 אלף ראשונים. לכן חוק זה אינו נוגע בנקודות החורפה היסודיות של המשק החקלאי וגם התעשייתי, כי המדובר הוא באשראי חסול.

כל העניין בחוק זה הוא מוסרי אטטטי, ולא כלכלי. עלי לומר הבלוי, כי ביסודו של חוק זה גם אינטרסים שלהנקים ידועים - אינטרסים שהם לגיטימיים בהחלט. יוזמי החוק היו בנקים טחויימים, שלא יכלו לעמוד כנגד בנקים אחרים שלקחו רבית גבוהה יותר עבור האשראי שלהם. אני מאיין בכך שהחוק אינו נוגע במצב המשק, אלא מתוך נגודים שבין אינטרסים לגיטימיים של בנקים שונים. בעיית היסוד של צורך המשק באשראי, הנובע ממזון בלתי נכון להתיישבות על יסוד תנאים מסחריים שהיא אינה יכולה לשאת בהם, ובין משאירים מסקיה לקויים ועובדיהם לחקמת חדשים ובכך נזקים הראשונים למעורבות חובות מתוך חוסר רגטיביליות, נוסף על הביקוש הרבה חסודר בכלל בארץ לחשבת אשראי המושחת על אידאולוגיה חממנית וניסטית ומתוך נסיון שיש חמיד אינטלציה וכל הלואה היא ממש "רווח נקי" - לבעיה העיקרית הנובעת מכל הגורמים האלה אין חוק זה בא לחת פחרון. צריך לחת לו שנסח יחועה לפעול, אך צריך לדעת מראש כי בחינתו אינה כלכלית, אלא בעיקר מוסרית-אטטטית ומסיכולוגית.

היו"ר י. גורין:
מט תו של החוק איינה מוסרית אלא כלכלית, ואם המטרה הכלכלית נופלת - החוק נופל. המעט ואין מגנים על חוק זה מבחינה כלכלית, אלא שוללים אותו בעיקרו. הממשלה אינה יושבת כאן כדי לחגן על החוק שהיא הציגה. נגיד הבנק אינו בא-כח הממשלה, והוא אינו מגן על החוק. הערותיו, הבאות לפי מיטב מצמונו, אינן לפונה קבלה החוק, ואיש אינו יכול להאשים אותו בשל כך. עתה בא דיין המציע דבר שלא מציע אותו במליאה: לבטל את החוק בכללו. (ש. ד. יונאני מציע להקפיאו.) כבר היה לנו מקרה עם חוק שחוקקאו החוק לפיקוח על מנבע זר. נאובתי אז מכתב על דעת הוועדה ליושב-ראש הכנסת ולממשלה וחארתי את מצב הדילוגים. לבסוף נאמר לי כאילו הממשלה לקחה אותו חזרה.

אני מציע להעביר לממשלה את הסדוטוקולים של הדיונים בלוויית מכתב, אם הממשלה רוצה לחגן על החוק, תופיע בפני הוועדה והגן עליו. אם היא רואה לקחת אותו חזרה או להקטיאו אותו - תעשה זאת. אולם איני רואה כל כללית בהמשך הדיון בצורה שהוא מתנהל כאן.

ה. רוביץ:
איני יכול לכתל את המעט היושב-ראש, כי פנוד שהכנסת העבירה את החוק לוועדה כדי שזו תדון בו ותחזיר אותו לקריאה יניח ושלישית ואין מקום לדון עכשיו כאן אם יש בכלל טעם לחוק כזה. ידוע כי בשפת הדיון בכנסת לא התייגה אף טיעה מן החוק בכל/לוחו. כמובן שחבר כנסת יכול להתנגד לטעיף זה או אחר ומתוך התנגדות זו השתקף עמדתו הסלילית לגבי החוק כולו, אך לא זה המקום לדון את החוק בכללו רצוי או לא לאחר שהכנסת החליטה על כך.

נוסף על כך קיימה הוועדה עמטה קריאה ראשונה על כל העיפי החוק, ואילו עכשיו צריך היה רק להחליט סופית על העיפיים השונים. אין כל צורך שהוועדה חסול יזמה לפנות אל הממשלה. באי כח הממשלה, היועצים המיפטיים, יריבית הדין.

היו"ר י. גורי:

הוא אינם שותפים לדיון הכלכלי, אלא לאפקט המשפטי בלבד.

ד"ר קיטרון:

ישנם חוקים, בעלי אופי יותר טכני, לגביהם רואה אני את עצמי מוסמך להגן על החוק גם כנציג הממשלה. לא כן הדבר לגבי חוק כלכלי כלכך כבד כחוק הריבית. אני וחברי מר הניג איננו רואים עצמנו כמוסמכים להופיע כנציגי הממשלה לגופו של ענין, אלא לצד המשפטי שבו בלבד.

ח. רובין:

ועדת הכסים תקבל ודאי ברוצין כל ידיעה שתבוא מצד הממשלה, אך לפי דעתי אין כל צורך לעשות צעד זה. הצעת היושב ראש פרושה העמדת החוק בספק. שמכותה של הממשלה לגנוז בכלרגע את החוק, אך כל זמן שלא עשה זאת על הוועדה לסיים את הדיון בו. אני מחננד להפסקת הדיון וכן לשליחת הפרוטוקולים לממשלה. אינני חייב להכניס לטעמית הכלכלית של החוק. חוק משטרתי אינו מספיק כדי לחסום בריבית המופרזת; דרושים לכך אמצעים נוספים וגם לגביהם ישנם חלוקי דעות עם נגיד הבנק. על כך דיברנו במליאה; עתה אנו צריכים לעסוק בסעיפי החוק.

ז. צור:

ידוע כל הזמן שלחוק זה ינוס מתנגדים, גם בחוק הממשלה וגם בכנסת, אם כי הדיון בקריאה ראשונה עבר ללא התנגדות. הנמוקים בעד ונגד היו קיימים כל הזמן ולא שמענו כאן כל דבר חדש. בכל זאת החליטה הכנסת להעביר את החוק לטיפול בוועדה. שר האוצר כבר הודיע לוועדה שהוא הכין צו בהתאם לחוק לכשיחקבל - כלומר הממשלה אינה מטילה ספק בקבלת החוק. אנו יודעים כי גופים כלכליים בארץ שהם בעלי מטקל (כגון חברת העובדים) כבר פנו לממשלה בענין הלו ומחשיבים זאת. אין כל מקום לערער עלחשיבותו הכלכלית של החוק.

היו"ר י. גורי:

אני מוכן לשנות את הצמתי. אני מצוי להפסיק את הדיון ולומר לממשלה כי מהלך הד וניס בחוק זה מחייב נוכחותו של שר האוצר או בא כחו, מבלי ללוות זאת במכתב ובשליחת הפרוטוקולים.

ז. צור:

יש לי הרושם כי כל הויכוח התעורר רק בגלל סעיפי העונש. אני מוכן לחזור מהצמתי הקודמת ולהצטרף להצעתו של הרצפלד: הלווה יהיה פטור מתשלום הרבית המופרזת ואילו המלווה יצטרך לשאת בעונש פלילי. עד כמה שצודק לעמי להעניש גם את הלווה, חוטבני כי יש לראותו במקביל לקונה מצדן שבמיקוח במחיר מופרז; גם באותו מקרה מענישים רק את המוכר, אם כי אולי היחה לו הצדקה לעשות את המעשה, ואילו על הקונה אין כל עונש.

י. בדר:

ידוע שלא הצבעתי נגד חוק זה ואני מכיר בכוונה המוסרית הטמונה בו. את מבחינה כלכלית רוצה הממשלה דוקא להיכשל על ידי הכנסת חוק כזה - גניגוד לעצותיהם של כלכלנים לא רק מן האופוזיציה - אדרבא.

מאידך אין זה הנכון לומר כי הדיון כאן לא נתן מאומה ולא היה בו כל חדש. אני למדתי כאן הרבה על משמעותו של החוק לגבי החקלאות, או לגבי האינטרסים הלגיטימיים אולי אך האגואיסטיים והבלתי ממלכתיים של בנקיה מטריימים.

ברור שלועדה זו הזכות לחפש בכל רגע אינפורמציה, הדרכה וחוות דעת כפי שתחליט. אני חושב כי הצעד הפשוט והצנוע ביותר שאנו יכולים לעשות לגבי חוק שדנו בו כל הזמן מבלי שהיה נוכח נציג הממשלה, הוא שליחת הפרוטוקולים לשר האוצר, שיבוא אחר כך לוועדה ויאמר דברו. בינתיים נעסוק בענינים חשובים אחרים שבסדר היום, כי חוק זה אינו חייב להכנס לחקפו בתאריך מסויים.

י. אפרתי:

אני מציע לקבל הצעת הרצפלד לגבי סעיף זה, ולהמשיך בדיון כרגיל.

ד. הורגות:

ברצוני להעיר הערה אישית.

איני מוסיף כאן כבא כוח הממשלה להגנת חוק זה. איך זה תפקידו הוזמנתי על ידי ועדת הכספים לבוא הנה ולהיות נוכח בשעת הדיונים. רואה אני את תפקידי כאן בהארת הבחינות הכלכליות של החוק, ללא כל פניה ומסוג פניה. אמרתי בחילה שאני בעד מתן שנה כללית לחוק זה, אף ל פי שלפני חרתי הנמוקים לי, באימפליקציות אלו ואחרות. לכן חושב אני לנטונה מאד את ההצעה להזמין את בא כח הממשלה שיבוא ויגן כאן על החוק. אני חושב כי נחתי עד כה לוועדת הכספים כל המיוע בדיוניה והיה ביחלחי לחת. אני עומד ודאי תמיד לרשות ועדת הכספים. ודאי לא תידרש ממני הערה לגבי עמם הצורך בחוק זה, מלבד הארתן של אימפליקציות כלכליות לגבי מעיף שווייץ או לגבי החוק בכללו, לני מיטב מצונני.

היו"ר י. גורי:

היות ונתברר כי יש צורך שבדיון זה ישתתף שר האוצר או בא כחו, נביא זאת לידיעתו ונמשיך בדיון אחר כך.

ב. חוק לניסוח חוקי יל תקנות ההגנה (כספים) תשי"ז-1956

י. בדר:

פעם אחת צריך היה לעבור על תקנות אלו ולדון בהן לגופן, אולם בכל פעם מביאים לנו את הצעת החוק ברגע האחרון.

ד"ר קיטרון:

לפי החלטת ועדת הכנסת, הרי במקרה והממשלה הציעה הארכה כוללת, אין מקום להציע תקונים בוועדה; כל הצעת תקון חורגת במקרה זה משיגרת הנושא.

ח. רובין:

אני חושב כי החלטה זו של ועדת הכנסת היא "אולטרה ויירה" ומחומרת מינימום של הגילנות משפטית. בפסק דין של בית הדין העליון נקבע כי הארכת תקפן של תקנות פרושה הארכת תקפה של כל תקנה ותקנה והפיכתה לחוק.

ד"ר קיטרון:

זה היה פסק דין בענין תקנות לשעת חרום, ויש הבדל משפטי.

י. בדר:

אני מציע להאריך את תוקף התקנות לשנה חדשים בלבד, ובינתיים נוכל לעיין בתקנות לגופן. צריך יהיה לפנות שוב בענין זה לוועדת הכנסת כדי שחשנה את ההחלטה.

י. ספיר:

אני מסכים להצעה זו, כדי להבליט שאנו רוצים לדון דיון יסודי יותר בתקנות אלו.

ח. רובין:

לפי דעתי אפשר היה להאריך תקפן של תקנות אלו לטנתיים, כי אין צורך בכל פעם לבקש אישור מחדש. זה דאח, יצו הצדקה לחביעתו של מר בדר, כי זוהי זכותו של כל חבר כנסת לדון בנבר שהוא נדרש להחליט בו.

אני מציע להעריך את תוקף התקנות עד 31.7.1957

ד"ר קיטרון:

לאור הנימוקים שהובאו כאן, איני רואה אפשרות לסלול הצעה זו.

הוחלט להאריך חוקפן של תקנות ההגנה (כספים) עד 31.7.1957

ג. העברה מסעיף לסעיף בתקציב הפיתוח ל משרד החקלאות

א. הרצפלה:
אני רוצה להסביר לחברי הוועדה כי פאז"א היא זרוע של הסוכנות שהוקמה בשנת 1933 מכספי הגרמנים, ביזמתו של רופין המנוח. כל מניות החברה הן בידי קרן היסוד ויש לה הנהלה מוסמכת לפעול ליד הסוכנות. על פי המלפת הסוכנות היא מוסמכת לתת הלוואות להתיישבות. יש לפעמים והסוכנות אינה רוצה לתת הלוואות בעצמה, ניחנת הלוואה על ידי פאז"א שהיא בעלת אופי קצת עיסקי.

גם לדעתי אין זה נכון לעשות השקעות מכספים המיועדים להון חוזר, אולם ישנם דברים שאי אפשר לוותר עליהם. בתקציב התיישבות מלפני 15 שנה לא נכללו חדרי אוכל. בגנו לפאז"א בתביעה לעזור לנו לפתור בעיה זו, ולבסוף התברר כי אם משרד החקלאות יקציב מאה אלף לירות בלבד, אוכל לגייס למטרה זו 3 מיליון לירות. פניתי למשרד החקלאות וביקשתי הלוואה זו, והתברר לאחר דיונים של שנה שלמה כי אין כל אפשרות להקציב את הסכום אלא מסעיף ההון החוזר, אם כי ידוע לכם יפה מהי דעתי בקשר לחיזוניה של הון חוזר. ובכל זאת העניין הזה חיוני יותר, ומבקש אני את כולכם לאפשר לי לבצע פעולה חיונית זו.

י. בדר:
את התנגדותי מעוררת העובדה שכסף זה נלקח מסעיף הון חוזר דוקא. אם כבר הצלחנו להקציב סכום מסויים להון חוזר, הנה מסתבר בסוף השנה כי לא הוצאו למטרתם ומעבירי מסעיף זה להקמת מבנים. אולם איני יכול לעמוד בפני לחצו המוסרי של הרצפלה, ולכן לא אחנגד לה עתה זו.

י. ספיר:
בעניני תקציב צריך לנהוג לפי ההגיון ולא לפי הלכי נפש. את תביעתו של הרצפלה כל כך חיונית, איני מבין מדוע היא לא הוכנסה לתקציב. שלטה חדשים לפני טיוטת התקציב מציעים לנו פרט חדש המעורר בעיות עקרוניות כאלה. עדיין איני יודע כיצד נוצל כל הטעיף של הון חוזר. אין ספק שהסכום שהוקצב היה מצומצם ביותר בהתחשב עם הצרכים, ואם אנו מקציבים אותו יכשיר איננו יודעים אמילו במי אנו פוגעים על ידי כך, ואם זה צודק. לאחר שתבעו מאתנו בצורה כל כך נמרצת להקציב סכום של 900 אלף לירות להון חוזר למשקים, ועכשיו מציעים אנו להפחית סכום זה, אני תובע פרטים על אופן חלוקת הכספים הללו. יתכן שיטנח משקים זקוקים ביותר, שלא ידעו על קיומו של הטעיף ולפן לא נצלוהו. מלבד זאת, לפי דברי ההסבר שלהרצפלה המדובר במשקים ותיקים, ואילו בהצעת ההעברה כתוב "התיישבות חדשה".

ז. צור:
לגבי תקציב הפיתוח את שנת התקציב מתיימת באחד באפריל, כך שאיננו עומדים לפני גמר התקציב. נכון שההון החוזר בתקציב משרד החקלאות הוא מאד מוגבל, אולם ה תכנענו משום שהרצפלה הוכיח כי על ידי מאה אלף לירות אלו יכול הוא לגייס סכום רציני מאד הדרוש למטרה שהיאגן כן מאד חיונית, ושביטריין ובעקיפין תקל את הלחץ באותם משקים גם להון חוזר.

י. ספיר:
זו איננה הנמקה, כי כל השקעה עוזרת בעקיפין לבעיית ההון החוזר. איני מתנגד לעצם הפעולה, אלא למקור ממנו מציעים לקחת את הכסף. אני תובע את ההסברים לפני ההצעה.

י. פורדר:
אני מקבל את הצעת מר ספיר לדרוש פרוט על אופן הוצאתם של 800 האלף הנוותרים בטעיף זה. שנית, גם אני בדעה כי ההנמקה של מר צור אינה משכנעת. אני מציע לקבל את ההצעה להקציב 100 אלף לירות למטרה זו, מתוך נימוק אחד משכנע: שהוא ליצור סכום גדול פי כמה וכמה במצב של מצוקה כספית רצינית. יחד עם זאת נודיע כי לפי דעתנו לא ראוי לקחת סכום זה מסעיף הון חוזר. אולם בגלל הנמקה זו שהיא הגיונית כשלעצמה איני רואה לנכון להרוס אפשרות לקבל כסף נוסף.

היו"ר י. גורי:

אני זהיר מאד בדרך כלל בימירה על זכויותיהם
הלגיטימיות של חברי הוועדה. ולטעמי אין צורך בפעם
השלישית, וגם אלה מחברי הוועדה שמצאו פגול בהצעה כולה, איננו חולקים על
מצדקת המטרה כשלעצמה.

י. ספיר:

על יסוד המעור של מר פורדר אני מוכן להגטרף
בחנאי שנוסיף מטעלה למשרד החקלאות כדי ימצא דרך
שלא לצמצם את הכנסות של 900.000 לירות המיועד להון חוזר, בין שישלים במקור
אחד את סעיף ההון החוזר, או שאמישורין יקביר במקור אחר למטרה בה דובר
כאן מבלי לפגוע בסעיף זה. נוסף לכך אני מבקש כי יומצאו לי הארטיפים
בקטר למה נעשה בכספים שכבר הוצאו מסעיף ההון החוזר, וכך מה נעשה כדי
למלא אחר מטעלה זו של ועדת הכספים.

הוחלט

- א. לאשר את הצעת ההעברה מט יף לסעיף;
- ב. לפנות אל משרד החקלאות במטעלה כי יבדוק שוב
האפשרויות להטלים את הכנסות של 100.000 לירות
ממקור אחר;
- ג. לחבוע ממשרד החקלאות פרוט על אופן באוע הסעיף
של הון חוזר.

הישיבה ננעלה בשעה 11.30